

Program proti šikanování (součást Preventivního programu školy)

1. Cíl programu

Vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí.
Pocit bezpečí každého jedince a jeho začlenění do třídního kolektivu.

1. Tvorba a realizace programu

- pedagogičtí pracovníci školy

Každý učitel podporuje v hodinách i mimo ně u žáků solidaritu, toleranci, vědomí sounáležitosti a rozvíjí jednání v souladu s právními normami s důrazem na právní odpovědnost jedince.

Třídní učitelé i ostatní pedagogové posilují a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy.

Učitelé pomáhají rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka.

Ohlášení nepřímých varujících signálů (žák před vyučováním postává před dveřmi třídy, je osamocen, při hodině je zdrojem posměchu, nemá kamarády, je nešťastný apod.) školnímu metodikovi prevence.

Pracovníci školy nesmí akceptovat šikanování v jakékoli formě.

Vedou důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů, založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka.

2. Koordinace tvorby programu

- metodik prevence: Mgr. David Dolejší

3. Vyhodnocení naplňování programu

- metodička prevence na závěrečné pedagogické radě školního roku

4. Podpora programu

- vzdělávání pedagogických pracovníků v akreditovaných kurzech k problematice šikanování
- doplňování odborné literatury
- kontrola dohledů nad žáky

5. Dokumenty, literatura

A) Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č.j. 24 246/2008-6

B) Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 20 006/2007-51

C) Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií České republiky při prevenci a vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané

6. **Pomoc**

Pedagogicko-psychologická poradna

Středisko výchovné péče

OSPOD

Policie České republiky

Poradna na stránkách www.minimalizacesikany.cz

7. **Informování žáků o problematice šikany**

- vyučování
- třídnické hodiny
- mimoškolní pobyty
- nástěnka v 1. patře školy
- www.hotskolabrno.cz,

8. **Informování žáků a rodičů o programu**

- žáci: na začátku školního roku, zápis v TK
- rodiče: na první schůzce rodičů (listopad)
- na stránkách školy: www.hotskolabrno.cz

9. **Co dělat, pokud se dozvím o šikaně**

Seznámit se s informacemi na stránkách školy.

Obrátit se na učitele, třídního učitele, výchovného poradce, metodika prevence.

10. **Co dělat, pokud nejsou projevy šikany uspokojivě řešeny**

Obrátit se na zástupce ředitele (Mgr. Marouska), ředitelku školy (PhDr. Bartoňovou), školskou radu (JUDr. Fišerovou), Českou školní inspekci.

11. **Charakteristika šikany**

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

12. **Projevy šikany**

- verbální: přímá, nepřímá – psychická (součástí i kyberšikana)
- fyzická: přímá, nepřímá
- smíšená: kombinace verbální a fyzické šikany
- kyberšikana: projevy šikany prostřednictvím elektronické komunikace

Krizový plán

13. Obecné zásady při řešení šikany

- rozhovor s obětí (vnější obraz šikanování) + nalezení vhodných svědků
- rozhovor s informátory a svědky individuálně – vnější obraz šikanování
- konfrontace informátorů - v případě neshod ve výpovědích

- zajištění ochrany obětem
- rozhovor s agresory
- konfrontace agresorů

V prvních třech fázích musíme získat co nejpřesnější informace o situaci ve skupině.

Vnější obraz šikanování

V rozhovorech s obětí a informátory a svědky zjistíme:

- kdo je obětí, počet obětí
- kdo je agresorem
- kdo z nich je iniciátor
- kdo je aktivní účastník šikanování
- co, kdy, kde a jak dělali agresori konkrétním obětem
- jak dlouho šikanování trvá

Vyšetřování

Po celou dobu se snažíme zabránit domluvě pachatelů.

Vyšetřování má probíhat rychle – v ten samý den, kdy k ní došlo.

Rozhovor s obětí – Co se stalo? Kdo začal a jak? Stalo se něco takového již dřív? Kdo u situací byl (spolužáci i učitelé)?

Nalezení vhodných svědků a rozhovor s nimi. Informátor může být označen obětí a nebo musíme věřit své intuici a hledáme někoho morálně zásadového. S informátory mluvíme postupně, individuálně. Lidé, kteří jsou označeni za agresory či lidi, kteří s nimi sympatizují, necháváme ve vyšetřování jako poslední. Nápadné nesrovnalosti řešíme konfrontací. Nikdy nekonfrontujeme agresory s oběťmi!!!

Rozhovor s agresory a konfrontace mezi nimi. Již z předchozích rozhovorů s obětí a informátory bychom měli mít přesnou představu, co se stalo. Agresori budou velmi pravděpodobně vše popírat a lhát.

Informace, které řeknou oběť i informátoři musí zůstat utajené. Tajíme i jména informátorů (mohou nám být nápomocni později jako ochrana oběti).

Řešení

Po vyšetření je nutné kontaktovat rodiče, uskutečnit setkání rodičů, vedení školy a ostatních, kteří se vyšetřování zúčastnili. Rodičům oběti i agresorů předáváme kontakty institucí, na které je možné se obrátit o pomoc (SVP, PPP, jiné).

Možnosti potrestání agresorů: důtka třídního učitele, důtka ředitele školy, snížená známka z chování (**školní řád**). Možnost vyřadit agresora a přeradit do jiné třídy.

Náprava situace ve skupině - práce se třídou (s pomocí SVP nebo PPP).

14. Řešení situace vlastními silami (počáteční stádia šikanování)

- rámcový třídní program pro řešení zárodečného stádia šikanování – *třídní učitel se žáky na začátku školního roku stanoví pravidla chování ve třídě* a připraví postup při řešení situace ve třídě, ve které někomu není dobře (seznam lidí, na které je možné se obrátit – spolužáci, učitelé, metodik prevence, výchovný poradce, zástupce ředitele, rodiče, ředitel, internetové poradenství).

- počáteční stádia šikanování – při projevech počátečního stádia šikanování začleňuje *třídní učitel* do třídnických hodin témata – bezpečí ve třídě a mimo třídu, dodržování pravidel společenského chování, násilí a různorodost jeho projevů, obrana proti násilí, rozdíl mezi žalováním a prosbou o pomoc (pro sebe nebo spolužáka), chování k lidem, které nemám rád nebo si s nimi nerozumím. Zároveň dá učitel jasně najevo nesouhlas s jakýmkoli projevem ubližování.

- pokud třídní učitel nedocílí změny, kontaktuje metodika prevence, zástupce ředitele, výchovnou poradkyni a učitele občanské výchovy - společně vytváří další postup práce se třídou (zařazení tematiky do hodin, použití depistážního dotazníku, rozhovory s oběti)

- při vlastním vyšetřování dodržovat obecné zásady - bod 14

15. **Řešení situace pomocí z venku** (pokročilá a nestandardní šikana, skupinové násilí vůči oběti)

- překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti
 - domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování
 - zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
 - pokračující pomoc a podpora oběti
 - kontaktování Policie ČR, OSPOD
 - vyšetřování (bod 14)
 - kontaktování PPP nebo SVP – domluva na postupu práce se třídou

Tento program vychází z Metodického pokynu MŠMT k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízení č.j. MŠMT-21149/2016.

Mgr. David Dolejší
školní metodik prevence

V Brně 28.8.2023